

MADENCİLİK FAALİYETLERİ İLE BOZULAN ARAZİLERİN DOĞAYA YENİDEN KAZANDIRILMASI YÖNETMELİĞİ TASLAĞI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu yönetmeliğin amacı, taşocağı ve madencilik faaliyetleri, malzeme ve toprak temini için arazide yapılan kazılar, dökümler ve doğaya bırakılan atıklarla bozulan doğal yapının, çevreye ve jeolojik tehlikelere duyarlı yöntemlerle doğaya yeniden kazanılmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir.

Kapsam

Madde 2 - Bu yönetmelik, maden işletmeleri, taşocakları ve diğer amaçlı yapıları kurmak üzere yapılan büyük kazı çalışmaları sonrasında ortaya çıkan kazı alanları ile araziye bırakılmış kazı malzemelerinin çevreye olabilecek olumsuz etkilerinin ve jeolojik risklerin en aza indirilmesi ilkesi doğrultusunda arazinin doğaya yeniden kazandırılması çalışmaları ile ilgili idari, teknik ve hukuki esasları kapsamaktadır.

Dayanak

Madde 3 - Bu yönetmelik 2872 sayılı Çevre Kanunu'na dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve Kısaltmalar

Madde 4 - Bu yönetmelikte geçen;

Arazinin Yeniden Düzenlenmesi: Oluşan boşlukların yeniden doldurulması, tesviyesi ve faaliyet sonrası kullanım için hazırlanmasını,

Arazi Kazısı ve Dökümü: Madencilik veya büyük mühendislik yapıları kurmak amacı ile yapılan kazılar ve bu kazılar sırasında çıkan karışık taş tanelerinden oluşan doğal malzemenin sürekli olarak kalacağı alanlara bırakılmasını,

Asitli Su Oluşumu: Madencilik faaliyetlerinde cevher elde etmek için kazılan alanlarda oluşan asitli su oluşumunu,

Bakanlık: Çevre ve Orman Bakanlığını,

Basamak ve Kademe: Büyük kot farkı bulunan güvensiz kayaç yüzeyleri veya yüksek eğimli alanlarda yüzey güvenliği ve ulaşım kolaylığını sağlamak amacı ile kazı yapılarak oluşturulan düzenli yatay ve düşey yüzeyleri,

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED): Gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ya da olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları,

Depolama Alanı: Doğaya bırakılan malzemelerin geçici veya sürekli olarak toplandığı alanı,
Doğaya Yeniden Kazandırma (DYK): İşletme faaliyetleri nedeniyle bozulan sahaları geriye doldurma, duraylılığı sağlama, düzeltme, üst toprağı serme, tohum ekme, fidan dikme, bitkilendirme ve ağaçlandırma işlemlerinin tümünü içeren süreci,

Döküm: Kazı sonucu araziden çıkan her türlü katı atık malzemenin projesine uygun olarak araziye bırakılmasını,

Erozyon: Bozulmuş, ufalanmış olan yer kabuğı malzemelerinin su ve rüzgarın etkisiyle bir yerden başka yere taşınmasını,

Faaliyet Alanı: Bu projeye bağlı olarak kazı, döküm veya depolama amacı ile kullanılması izne bağlanmış ve üzerinde doğaya yeniden kazandırma projesi uygulanacak alanı,

İşletme: Madencilik, kazı, döküm ve düzenleme çalışmalarının yapıldığı iş yerini,

İşletmeci: İşletme çalışmalarını mal sahibi ya da yüklenici olarak yürüten, ruhsat ya da izin veren makama karşı sorumlu olan ve yapılacak düzenleme çalışmalarını yapmakla yükümlü gerçek ya da tüzel kişiyi,

İşletme Sonrası Arazi Kullanım Planı: İşletme öncesinde hazırlanan ve bölgenin başta ekolojik ve ekonomik değerleri olmak üzere, doğal ve kültürel değerlerinin de korunmasını amaçlayan ve arazinin faaliyet sonrası ne şekilde kullanılacağını gösteren planı,

İzleme: İşletme faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılması ve iyileştirilmesi sırasında, atıksu havuzlarının, atık harmanlarının, çevredeki su, toprak ve hava kalitesini, arazideki erozyon, sedimentasyon ve duraylılığın ve bitkilerin gelişiminin niteliksel ve niceliksel olarak izlenmesi, periyodik aralıklarla denetlenmesi ve yapılan işlerin tutanaklarla belirlenmesini,

Jeolojik Risk: İşletme faaliyetleri sonucu zeminde meydana gelen heyelan, kaya düşmesi, yamaç sellenmesi, çığ düşmesi olaylarının yaratacağı zararlar,

Jeolojik Tehlike: İşletme faaliyetleri sonucu zeminde ve/veya kazı malzemesi içinde gelişme potansiyeli taşıyan heyelan, kaya düşmesi, yamaç sellenmesi, çığ düşmesi olay veya olayları,

Kapatma veya Ocakların Kapatılması: İşletme sahasında cevherin tüketilmesi ile işletmecinin doğaya yeniden kazandırma faaliyetlerini de sonlandırıp sahayı kapatmasını,

Kaya Zemin (rock): Jeolojik süreçler sonucu oluşmuş kayalar,

Kazı: Projelerin gerçekleştirilmesi sırasında arazide yapılan ve doğal malzemenin yer değiştirilmesi ile sonuçlanan çalışmaların tümünü,

Kazı Malzemesi: Kazı çalışması sonucu ortaya çıkan ve yeri değiştirilerek başka bir alanda biriktirilen değişik tane boyundaki malzeme

Kirlilik Önleme: Maden işletmeleri ve cevher hazırlama tesisi atıklarının canlı ortam için zararlı kimyasallardan arındırılması ve ortamın nötrleştirilmesi gibi gerekli arıtma işlemleri yapıldıktan sonra doğal madde yapısına kavuşturulmaları ya da bu atıkların doğal veya yapay geçirimsizlik önlemleri ile alıcı ortama olası ulaşımının önlenmesi için yapılan mühendislik çalışmalarını,

Maden: Yer kabuğunun kimi bölgelerinde çeşitli iç ve dış doğal etkenler nedeni ile oluşan, ekonomik yönden değer taşıyan mineral bileşimini,

Madencilik ve Diğer Kazı Faaliyetleri: Taş ve maden ocağı kazı faaliyetleri, patlatma, kazı, kırma, kuru veya sulu eleme ve öğütme gibi fiziksel işlemler veya bu işlemlere ilaveten kimyasal işlemler kullanılarak yapılan cevher hazırlama ve zenginleştirme uygulamaları sonrasında, toprak ve kayalar içindeki ekonomik değerli malzemeleri elde etmek amacıyla yapılan çalışmalar ve büyük mühendislik yapıları kurmak için yapılan kazı faaliyetlerini,

Ocak: Belirli bir projeye göre yer üstü veya yeraltı maden işletmesinin yapıldığı yeri,

Çökelme: Katıların yer çekimi nedeniyle çökelediği doğal süreci,

Taşocağı: Bina, yol vb. diğer yapı işlerinde kullanılan malzemelerin ve endüstriyel hammaddelerin çıkarıldığı, Maden Kanunu'na tabi küçük çaptaki açık işletmeleri,

Toprak Zemin (Soil): Jeolojik birimlerin fiziksel ve kimyasal etkenlerle ayrışması sonucu oluşan organik madde, su ve hava içeren çimentolanmamış katı haldeki çakıl, kum, silt, kil boyutlarındaki malzeme.

Üst Toprak: Yüzeydeki veya yüzeye yakın olan verimli toprak tabakasını,

Yeniden Bitkilendirme: Arazinin yeniden iyileştirilmesi aşamasında bitki örtüsünün yeniden oluşturulması için yapılması gereken işlemleri

ifade eder.

Zemin (Ground): Kaya ve/veya kayalardan ayrışma süreçleri sonucu oluşan çimentolanmamış veya dolgu haldeki yapay malzeme.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Doğaya Yeniden Kazandırma Yükümlülüğü

Madde 5 - Bu yönetmelik kapsamına giren faaliyetlerde son işletmeci tarafından, çalışmaların sona ermesinin ardından bozulan doğal yapının yeniden düzenlenmesi, doğal dengenin kurulması ve alanın yeniden insanların ya da diğer canlıların güvenle yararlanabileceği biçimde hazırlanması esastır.

İşletmeciler, ÇED'e tabi projeler için, ÇED çalışmalarının bir parçası olarak Doğaya Yeniden Kazanım Planı hazırlamak zorundadırlar. ÇED'e tabi olmayan işletmeler çevreye olası etkileri en aza nasıl indireceklerini ve iyileştirme amacıyla Doğaya Yeniden Kazanım Planını hazırlar. Hazırlanan noter tasdikli taahhütü İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne vermekle yükümlüdürler. Mevcut işletmeler Doğaya Yeniden Kazanım Planları'nı İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne bu yönetmeliğin yayınlandığı tarihten itibaren 1 yıl içinde vermek zorundadırlar.

Bir faaliyet sırasında doğaya yeniden kazandırma çalışması yapılacak alanın kullanım öncesi dönemde çorak, verimsiz vb olumsuz nitelikler taşıyor olması, alanın doğaya yeniden kazandırılması amacı ile yapılan proje çalışmalarını ve uygulamasını olumsuz yönlendirici bir gerekçe olarak gösterilemez. Doğaya Yeniden Kazandırma Planı çalışmalarında, son arazi düzenlemesi için sahanın mümkün olduğu kadar faaliyet öncesindeki ekonomik ve ekolojik durumuna ve eşyükseltilerine ulaştırılması hedeflenmelidir.

Doğaya Yeniden Kazandırma Planının İncelenmesi ve Onaylanması

Madde 6 - Faaliyet sahibi hazırlayacağı Doğaya Yeniden Kazanım Planını, faaliyetle ilgili olarak hazırlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu içinde Bakanlığa sunar. Doğaya Yeniden Kazanım Planı ile ilgili inceleme, değerlendirme ve onaylama süreci ÇED Raporu ile birlikte ÇED Yönetmeliğinin hükümleri çerçevesinde yürütülür. Onaylama sürecinde Maden işletmesinin bulunduğu alanda yaşayanların kabul etmediği raporlar ve projeler işleme alınmaz.

Doğaya Yeniden Kazandırma Amacı İle Projelendirme ve Yapım Süresi

Madde 7 - Doğaya yeniden kazandırma çalışmaları işletme, kazı veya döküm çalışmaları ile birlikte eş zamanlı başlatılmalı, faaliyet süresince devam etmeli, faaliyet alanının kapatılmasından sonra doğal hale getirilerek arazi terk edilecektir. Faaliyet alanı terk edildiğinde arazi önce yeniden düzenlenmiş, duraylılığı sağlanmış, peyzaj çalışmaları yapılmış, kirlilikten arındırılmış ve iyileştirilmiş ve işletme kapatılmış olmalıdır.

Faaliyet alanının tümü işletme faaliyeti tamamlandıktan sonraki iki yıl içinde, Ek'deki Doğaya Yeniden Kazanım Planı kapsamında faaliyet sonrası kullanımına uygun hale getirilmiş olmalıdır. Doğaya yeniden kazandırma çalışmaları tamamen bitirildikten sonra ve 5 yıllık izleme, denetleme süresi sonunda, Doğaya Yeniden Kazandırma Planında belirtilen koşulların sağlandığı tespit edilirse İl Çevre ve Orman Müdürlüğü tarafından faaliyet sahiplerine alanı terk etmesi için izin verilir.

Doğaya Yeniden Kazandırma Planının Aşamaları

Madde 8 - Doğaya Yeniden Kazandırma Planı aşağıdaki aşamalardan meydana gelir:

1. Faaliyet öncesi, faaliyet alanı ve çevresindeki mevcut durumun ortaya konması (~~toprak, su,~~ Jeolojik

koşullar, zemin (toprak, kaya, dolgu), jeomorfoloji, hidrojeoloji (akiferler, yer altı suyu akış yönü, filtrasyon parametreleri, yer altı ve yerüstü su kirliliği), jeolojik tehlike (kütle hareketleri), hava, diğer doğal faktörler, sosyo-ekonomik ve kültürel faktörler dikkate alınmalıdır),

2. İş güvenliği ve işçi sağlığı ile ilgili önlemlerin alınması,
 3. ÇED raporunda belirtilen önlemler için Doğaya Yeniden Kazanım Planları'nın hazırlanması,
 4. Faaliyet sahasının yapısal duraylılığının sağlanması (~~fiziksel~~ jeolojik, kimyasal ve biyolojik duraylılık),
 5. Faaliyet sahasının yeniden düzenlenmesi,
 6. Su (taşkın ve yamaç sellenmesi, pasanın neden olduğu su birikimleri) ve hava yönetimi çalışmalarının gerçekleştirilmesi,
 7. Peyzaj çalışmalarının gerçekleştirilmesi,
- Faaliyet alanlarının iyileştirilmesi,

ı) Faaliyet alanlarının kapatılması ve terk edilmesi,

1. İzleme ve denetim yöntemlerinin gerçekleştirilmesi.

Doğaya Yeniden Kazandırma Planına İlişkin Esaslar

Madde 9 - Madencilik ve diğer kazı faaliyetleri sonucunda bozulan alanların doğaya yeniden kazandırılması amacı ile yapılacak çalışmalara ilişkin esaslar;

a) Özellikle atık depolama alanlarının düzenlenmesinde depolama alanı, tesisi ve depolanan malzemenin yeniden düzenleme, duraylılığı sağlama, peyzaj ve iyileştirme işlemleri tamamlanmış olmalı, doğaya yeniden kazandırma çalışmaları, doğal ya da gerekli taşıma veya dolgu ile şekillendirilmiş ortam ve malzeme üzerinde yapılmalıdır.

b) Doğaya yeniden kazandırma çalışmaları için hazırlanan veya bu amaçla seçilen projenin uygulanması sonucunda ortaya çıkacak yapının veya oluşan yeni alanın kullanımı, yerel yönetim ve çevre koşullarına uyum sağlamalı ve tüm canlılar için jeolojik risklere karşı güvenli bir ortam yaratılmış olmalıdır.

c) Şev açıları, kademe ve basamak boyutları deprem etkisi gözetilmiş olarak "uzun-süreli stabilite" dikkate alınarak hesaplanmalıdır. Tasarım hesapları, Güvenlik Katsayısı dikkate alınarak yapılmalı ve belirlenen şev açıları ve şev geometrisi, teknik sınır değerlerle uyumlu olmalıdır. Zorunlu olmadıkça bütün şev yüzeyleri, dayanma duvarı ile tutulmaksızın doğal hali ile duraylı olacak şekilde düzenlenmelidir.

d) Meskun mahallerde kurulan alanlarda tüm kademeler yeterli güvenlik önlemleri ile donatılmış ve birbirleri ile yaya olarak ulaşılır biçimde bağlantılı olmalıdır.

İnsanların dolaşımına açılan alanlarda 3.0 metreden yüksek kademe ve 5.0 metreden dar basamak bulunmayacaktır.

e) Doğaya yeniden kazanım çalışmaları yapılan ~~alanın dış çevresinde eğimli yüzey var ise taş yuvarlanmaları ve şev duraysızlıklarına karşı kesin önlem alınmış olmalıdır~~ alanın öncelikle jeolojik-jeoteknik etüt raporları hazırlatılarak arazi kullanım özellikleri belirlenmeli, bu kapsamda işletme sonucu oluşturulan yeni morfolojisi göz önüne alınarak, jeolojik-jeoteknik parametrelere dayalı stabilite ve/veya kinematik analizleri yapılarak jeolojik risklere karşı duraylılık sağlayıcı mühendislik önlemleri alınmış olmalıdır.

f) Yeraltı işletmelerinin neden olduğu ya da olması beklenen tasman etki alanlarında, herhangi bir yapılaşmaya izin verilmeyecektir. Bu alanlarda çökmenin etkilerinin önemszenmeyecek boyutlara indiği uzman jeolojik-jeoteknik etüt raporları ile saptandıktan sonra 7269 sayılı yasa gereğince Afet İşleri Genel Müdürlüğü onayları alınarak sınırlama kaldırılacaktır.

g) Yeraltı işletmelerinin neden olabileceği ve jeolojik-jeoteknik etüt sonucunda jeolojik risk yaratmadığı belirlenen yüzey yarıkları yaban hayatına zarar vermeyecek şekilde sürekli denetim altında bulundurulmalıdır.

h) Taşkömürü ve linyit çıkaran yer altı işletmelerinin eski ya da yeni yeraltı yangınlarının yarıklarla yüzeye ulaşması durumunda, bitki örtüsü varlığına bakılmaksızın toprak tabakası var ise bu toprak yeniden değerlendirilmek üzere yüzeyden sıyrılarak kaldırılmalı ve stoklanmalı, yangın kesin olarak söndürülemiyor ise tam denetim altında tutulmaya çalışılmalıdır.

ı) Arazinin yeniden düzenlenmesi aşamasında, faaliyet sırasında oluşturulan boşluklar uygun jeolojik-jeoteknik etüt sonucunda uygunluğuna karar verilen malzeme ile doldurulmalı; doldurulan alanlar tesviye edilmelidir. Bu aşamadan sonra, arazinin duraylılığı sağlanmalı; peyzaj çalışmaları gerçekleştirilerek ve arazi faaliyet sonrası kullanım için hazırlanacaktır.

i) Arazinin iyileştirilmesi aşamasında saha bitkilendirilmelidir. Kısmen ya da tümü ile tarım alanı kazanma, ağaçlandırma veya benzeri türde bitki örtüsü ile kaplanması öngörülen projelerde, belirli oranda endemik bitkilerin bulundurulması önerilmelidir. Bu projelerde iyileştirilen veya taşınan toprağın su ve rüzgarla aşınma ve dağılmaya karşı gerekli önlemler alınacaktır.

j) Alan sınırlaması olmaksızın, stoklama amacı ile kullanılan alanlarda sürekli ya da geçici olarak bulundurulan taş, cevher ya da benzeri doğal kazı maddelerinin tozlanmaları, su ve hava akımlarına bağlı olarak dağılmaları nedeniyle çevreyi etkilememeleri için işletmeciler tarafından alınacak önlemler Doğaya Yeniden Kazanım Planları kapsamında belirtilmelidir.

k) Doğaya yeniden kazanım çalışmaları yapılan alanda yaptırılacak jeolojik-jeoteknik etütler kapsamında jeomorfolojik öğeler (topoğrafik eğim, yamaç yönelimleri, yüzeyssel doğal drenaj ağı, obruklar,çığ yatakları) ve hidrojeolojik (akiferler, yer altı suyu akış yönü, filtrasyon parametreleri, yer altı ve yerüstü su kirliliği) özellikler belirlenecek ve bu veriler ışığında, Faaliyet alanı çevresi yüzeyden akan veya yağışlar sonrasında akması olası su akışı açısından yeterince güvenli hale getirilecektir. Yörenin en yoğun yağış koşullarında da su yolları, çevre doğal drenaj sistemi yeterli olacak şekilde planlanacak, alan çevresindeki su toplama ve akma kanalları, özellikle insanların sürekli bulunacağı ortamın, doğal yüzeyin alt kotlarında kalacak şekilde projelendirildiği düzenlemelerde, çukur alanın su baskınına uğraması olasılığına karşı yeterli önlemler alınmış olacaktır. En yoğun yağış akışı, yöre için saptanan 15 dakikalık 100 yıllık yağış frekansı üzerinden hesaplanacaktır.

Özellikle çukur yapıda olduğu için doğal drenaj olanağı bulunmayan alanlarda insanların kullanımı öngörülen tesislerde yeterli su toplama kanal, havuz ve suatım sistemi kurulacak, atılan suyun ulaşacağı ana su gideri ile bağlantı sürekli açık olacaktır.

Faaliyet sonrası arazi kullanımı kapsamında, alanda süs ya da yüzme havuzu, gölet, balık çiftliği ve benzeri tesislerin planlanması durumunda ilgili yasal hükümler esas alınacaktır. Özellikle kil ve killi

malzemenin bulunduğu alanlarda göl yapımını öngören projelerde arazi oturma veya kaymalarına yer vermeyecek gerekli teknik önlemler alınmalıdır.

m) Dik ve yüksek şevlerle çevrili geniş ve düzgün taban yüzeyleri bulunan taşocağı ve bu yöntemle çalışmış maden işletmesi alanlarının düzenlenmesinde, öncelikle işletme döneminden kalma patlatmalarla oluşmuş yarıklar için gerekli çalışmalar jeolojik-jeoteknik değerlendirmeler (süreksizlik analizleri vb dahil) yapılacak, önlemler alınacaktır. Bu kapsamda olmak üzere, gereğinde şev eğimlerinin azaltılması, basamak genişliklerinin de yeterince arttırılması ile deprem ivmeli uzun süreli stabilite açısından güvenli ortamın sağlanması zorunludur. Kullanımı sona ermiş ve doğaya yeniden kazandırma çalışmaları yapılmış taşocağı alanları yeniden taşocağı olarak kullanılması halinde, yeni proje için hazırlanacak olan doğaya yeniden kazandırma çalışmaları eski sahanın etkilenen kısımlarının doğaya yeniden kazandırma çalışmalarını da kapsayacaktır.

n) Yüzeyden alt kotlara doğru daralarak gelişen çukur şeklindeki kazı alanlarının yeniden düzenlenmesi ve yapısal duraylılığının sağlanması projelerinde, kazı çukuru çevresel yönetim planı kapsamında düzenlenmedikçe ve şevlerin duraylılığı kesin olarak sağlanmadıkça doğaya yeniden kazandırmayla ilgili diğer işlemlerden hiçbirisi yapılamaz. Kayaçların türüne ve çukur derinliğine bağlı olarak ortaya çıkabilen taban yükselmesi veya yüzey oynamaların saptanması durumunda, bu hareketliliğin kesin olarak durması sağlanıncaya kadar düzenli taban dolgusu yapılması veya hareketliliği önleyici başka bir önlem alınması zorunludur. Bu tür arazilerin düzenlenmesinde şev açıları ile kademe ve basamak boyutlandırmaları uygulamalı değerlere göre yeniden ve yerinde belirlenmelidir. Oluşan ocak çukurları Doğaya Yeniden Kazanım Planı kapsamında su veya örtü tabakası ve toprak ile doldurulabilir. Tamamen geriye doldurmanın teknik ve ekonomik olarak mümkün olmadığı durumlarda kısmen dolgu yapıldıktan sonra şevler uygun bir tasarıma göre boyutlandırılmalı ve ağaçlandırılmalıdır. Ancak bu durumda alana girişler engellenmelidir. Hareketli veya bu yönde potansiyeli olan araziler için ağaçlandırma öngören projeler öncelikli olarak değerlendirilmeye alınmalıdır.

o) Yığınların üst tabakaları ve boşaltılmış maden hafriyat yerlerinin duvarları, suyun yerçekimi ile drenajına imkan verecek eğime sahip ve aynı zamanda su erozyonuna karşı korunmayı sağlayıcı bir tarzda biçimlendirilmelidir.

ö) Zayıf zeminlerde, monolitik ve moloz taş formasyonlarında, kumlu ve ince taneli formasyonlarda ve yığın harmanlarında şev açısı tasarım hesaplarıyla belirlenmelidir. Yapılan analizler ve sonuçlar Doğaya Yeniden Kazanım Planı'nda ayrıntılı olarak yer almalıdır.

p) Duvarlarda, tarımsal amaçla yararlanılacağı düşünülen kesimlerde eğim %15'den fazla olmamalıdır. 10 m'den yüksek duvarlarda her 6-10 yatay aralıkta saptırma hendeğine sahip olmalıdır. Bunlar yığınlar doğru %5-10 eğimindeki eşyükselti çizgilerine paralel olmalıdır.

r) Cevher stok sahalarında yangın, kundaklamaya veya kendiliğinden yanmaya karşı tedbir alınacaktır.

Taahhütname

Madde 10 - Bu Yönetmelik kapsamındaki faaliyet sahipleri, bu Yönetmelik ve diğer mevzuat hükümlerine uygun olarak hazırlanan Doğaya Yeniden Kazanım Planında öngörülen gerekleri eksiksiz olarak yerine

getireceklerini, ayrıca gerekli olabilecek kaynakların kendileri tarafından sağlanacağını taahhüt ettikleri noter onaylı Doğaya Yeniden Kazanım Planı'nı İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne vermekle yükümlüdürler.

Doğaya Yeniden Kazandırma Planlarının Sonuçlandırılması

Madde 11 - Doğaya yeniden kazandırma planlarının, Doğaya Yeniden Kazanım Planına uygun olarak yapıldığı ve alanın faaliyet sonrası için öngörülen kullanım amacına uygun hale getirildiği, Mahalli Çevre Kurulu'nun onayı ile kesinlik kazanır.

Faaliyetin kapatma işlemleri yerine getirildikten sonra faaliyet alanı planda öngörüldüğü şekli ile kullanıma açılır. Planına uygun olarak doğaya yeniden kazandırılan alan 5 yıl müddetle amacına uygun olarak izlenir ve faaliyet sahibi tarafından terk edilir veya kullanımı işletmecinin sorumluluğunda olmak üzere, doğaya yeniden kazandırılmış şekli ile kullanılır, işletilir.

Doğaya Yeniden Kazanım Planı çalışmaları, planında öngörülen süreden önce, yeni bir işletmeciye devir olmaksızın herhangi bir şekilde sürekli olarak durdurulur ise, durma nedenine bağlı olmaksızın, kazı veya döküm yapılan bozulmuş arazilerin doğaya kazandırılması işleri, işin önemi ve ivedilik durumuna göre masrafları faaliyet sahibi tarafından karşılanmak üzere İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne yapılır, yaptırılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

İzleme ve Denetim

Madde 12 - İşletmeci, doğaya yeniden kazandırma planı içindeki uygulama takvimine uygun olarak hazırlayacağı altı aylık raporları İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne sunar.

İzleme raporlarında yanlış veya eksik bildirimin saptanması durumunda, düzeltilmesi için işletmeciye bir defaya mahsus olmak üzere en çok iki aylık ek süre verilir, verilen süre ayrıca uzatılmaz.

Doğaya Yeniden Kazanım Planı uygulanan alanlar faaliyet sona erdikten sonra 5 yıl süre ile ilgili İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne izlenir ve denetlenir. Bu izleme ve denetim sürecinde faaliyet alanında herhangi bir çevresel sorunun ortaya çıktığının tespiti halinde, masrafları faaliyet sahibince karşılanmak üzere, bu sorunun giderilmesine yönelik İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne belirlenen önlemler faaliyet sahibince yerine getirilir. İzleme ve denetim faaliyetleri süresince numune alma ve analiz giderleri faaliyet sahibince karşılanır.

Yaptırım

Madde 13 - Doğaya yeniden kazandırma çalışmasına; faaliyetin başlaması ile birlikte başlanmaz veya faaliyet alanının kapatılması ve arazinin terk edilmesi aşamasında planda belirtilen hükümlere göre sonuçlandırılmaz ya da Doğaya Yeniden Kazanım Planlarına uygun olarak yapılmadığının İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne belirlenmesi durumunda 2872 sayılı Çevre Kanunu'nda öngörülen idari yaptırımlar uygulanır.

Ruhsatın Devredilmesi

Madde 14 - Ruhsatın devredilmesi veya aynı ruhsat ile farklı işletmecilerin çalışması durumunda, kazı ve döküm alanının doğaya yeniden kazandırma çalışmasına ilişkin verilen Doğaya Yeniden Kazanım Planı yeni ruhsat veya faaliyet sahibi için de aynen geçerlidir.

Yükümlülüklerin Uygulanması

Madde 15 - Bu yönetmeliğin hükümlerinin uygulanması;

a) Ön işletme ve işletme izinleri almış faaliyetler bu yönetmelik hükümlerine tabidir.

b) Ön işletme ve işletme iznini almış faaliyetler en geç altı ay içinde İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne Doğaya Yeniden Kazanım Planını vermek zorundadır. Verilen planın uygun bulunması durumunda en geç bir ay içinde işletmeciye bildirilir ve arazi çalışmaları sürdürülür. İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne uygun bulunmayan plan veya diğer belgeler en geç iki ay içinde gerekli düzenlemeler yapılarak yeniden İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne sunulur.

c) Terkedilmiş sahalarda ihtiyaç duyulması halinde giderleri Ruhsat Teminatından karşılanmak üzere doğaya yeniden kazandırma çalışması İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne yapılır veya yaptırılır.

Raporlama

Madde 16 - İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, faaliyet sahiplerince verilen Doğaya Yeniden Kazanım Planlarının koordinatları ve Planın gerçekleşme durumunu gösterir raporları her yıl mart ayı sonuna kadar Bakanlığa bildirmekle yükümlüdür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

İzleme ve Denetim

Madde 12 - İşletmeci, doğaya yeniden kazandırma planı içindeki uygulama takvimine uygun olarak hazırlayacağı altı aylık raporları İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne sunar.

İzleme raporlarında yanlış veya eksik bildirimin saptanması durumunda, düzeltilmesi için işletmeciye bir defaya mahsus olmak üzere en çok iki aylık ek süre verilir, verilen süre ayrıca uzatılmaz.

Doğaya Yeniden Kazanım Planı uygulanan alanlar faaliyet sona erdikten sonra 5 yıl süre ile ilgili İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne izlenir ve denetlenir. Bu izleme ve denetim sürecinde faaliyet alanında herhangi bir çevresel sorunun ortaya çıktığının tespiti halinde, masrafları faaliyet sahibince karşılanmak üzere, bu sorunun giderilmesine yönelik İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne belirlenen önlemler faaliyet sahibince yerine getirilir. İzleme ve denetim faaliyetleri süresince numune alma ve analiz giderleri faaliyet sahibince karşılanır.

Yaptırım

Madde 13 - Doğaya yeniden kazandırma çalışmasına; faaliyetin başlaması ile birlikte başlanmaz veya faaliyet alanının kapatılması ve arazinin terk edilmesi aşamasında planda belirtilen hükümlere göre sonuçlandırılmaz ya da Doğaya Yeniden Kazanım Planlarına uygun olarak yapılmadığının İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne belirlenmesi durumunda 2872 sayılı Çevre Kanunu'nda öngörülen idari yaptırımlar uygulanır.

Ruhsatın Devredilmesi

Madde 14 - Ruhsatın devredilmesi veya aynı ruhsat ile farklı işletmecilerin çalışması durumunda, kazı ve döküm alanının doğaya yeniden kazandırma çalışmasına ilişkin verilen Doğaya Yeniden Kazanım Planı yeni ruhsat veya faaliyet sahibi için de aynen geçerlidir.

Yükümlülüklerin Uygulanması

Madde 15 - Bu yönetmeliğin hükümlerinin uygulanması;

a) Ön işletme ve işletme izinleri almış faaliyetler bu yönetmelik hükümlerine tabidir.

b) Ön işletme ve işletme iznini almış faaliyetler en geç altı ay içinde İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne Doğaya Yeniden Kazanım Planını vermek zorundadır. Verilen planın uygun bulunması durumunda en geç bir ay içinde işletmeciye bildirilir ve arazi çalışmaları sürdürülür. İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne uygun bulunmayan plan veya diğer belgeler en geç iki ay içinde gerekli düzenlemeler yapılarak yeniden İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne sunulur.

c) Terkedilmiş sahalarda ihtiyaç duyulması halinde giderleri Ruhsat Teminatından karşılanmak üzere doğaya yeniden kazandırma çalışması İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne yapılır veya yaptırılır.

Raporlama

Madde 16 - İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, faaliyet sahiplerince verilen Doğaya Yeniden Kazanım Planlarının koordinatları ve Planın gerçekleşme durumunu gösterir raporları her yıl mart ayı sonuna kadar Bakanlığa bildirmekle yükümlüdür.

İ.Diğer Hususlar

Doğaya yeniden kazandırma planı çerçevesinde yapılacak çalışmalar için termin planı hazırlanması.

- Doğaya yeniden kazandırılmış arazilerin kullanıcıları için öneriler
- Doğaya yeniden kazandırılmış arazilerin gelecekteki kullanımları için satışı, dağıtılması usullerinin araştırılması

J. Doğaya Yeniden Kazanım Planı Uygulama Takvimi

“ÇEVRE DÜZENİ PLANLARINA DAİR YÖNETMELİK TASLAĞI” ÜZERİNE TMMOB-JEOLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI'NIN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

GENEL DEĞERLENDİRME:

Ülkemizde değişik ölçek ve türdeki planların hazırlanmasına ilişkin çeşitli yasal düzenlemeler yapılmasına karşın sağlıklı bir işleyiş yaratılamamış, ilgili yasa, yönetmelik ve genelgeler arasında çelişkiler giderilememiştir. Yerleşimlerin afet güvenliği konusunun ön planda olduğu ülkemizde, afet zararlarının azaltılması, mevzuat vb açılardan planlama süreçleri üzerinde daha çok durulmaktadır.

Genel olarak Çevre Düzeni Planları; afet güvenliği, çevre duyarlılığı ve sosyoekonomik ihtiyaçlara yönelik bütünsel bakış açısıyla kalkınma planları ve bölge planları temel alınarak yapılan ve tarım, turizm, konut, sanayi, ulaşım vb. arazi kullanım kararlarını ve politika ve stratejilerini belirleyen, 1/25.000, 1/50.000 veya 1/100.000 ölçekte hazırlanan, plan notları ve plan açıklama raporuyla bütün olan üst ölçekli fiziki planlardır. Çevre Düzeni Planı kavramı, mevcut planlama pratiğimizde, hala üzerinde çok sık durulan ve tartışılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Konu ile ilgili çeşitli yasa ve yönetmeliklerde Çevre Düzeni Planı şu şekilde açıklanmaktadır;

03.05.1985 tarih ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 5inci (Tanımlar) maddesinde Çevre Düzeni Planı; "ülke ve bölge plan kararlarına uygun olarak konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanılması kararlarını belirleyen plandır" olarak tanımlanmıştır. Ülke ve bölge plan kararlarına uygun olarak konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanılması kararlarını belirleyen plan olarak tanımlanmakta olup herhangi bir ölçekten söz edilmemiştir.

04/11/2000 tarih ve 24220 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve o dönemki adıyla Çevre Bakanlığı tarafından hazırlanan "Çevre Düzeni Planlarının Yapılması Esaslarına Dair Yönetmelik"te Planların, "Ülke ve Bölge plan kararlarına uygun olarak" 1/25.000, 1/50.000, 1/100.000 veya daha küçük ölçekli olarak "hazırlanması ve Çevre Bakanlığınca onaylanması hükümlerine yer verilmiştir.

17.3.2001 tarih ve 24345 sayılı Resmi Gazete'de Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca yayımlanan "Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik" in "Tanımlar" başlıklı 3üncü maddesinde Çevre Düzeni Planının ölçeği 1/25.000, 1/ 50.000, 1/100.000 veya 1/200.000 olarak belirlenmiş ve varsa bölge plan kararlarına uygun olmasının gerekli olduğu; 5inci maddesinde ise Planlama alanının konumu ile ilgili

*Yönetim yapısı, idari bölünüş, sınırlar,
Fiziksel yapı ve mevcut arazi kullanımı,
Çevresel değerler ve koruma alanları,
Afet verileri, afete maruz alanlar, yerleşmeler ve özellikleri,
Planlama alanı ile ilgili demografik, sosyal, ekonomik, kültürel, tarihi vb. bilgiler,
Ulaşım ve enerji dahil teknik altyapı,
Sektörel yapı,
Askeri alanlar,
Mülkiyet yapısı,
Yerleşmelerle ilgili yerel özellikler,
Planlama alanının özelliğine göre diğer konular.*

bilgileri içermesi gerektiği hükme bağlanmıştır.

Haber Verme Yükümlülüğü

Madde 17 - Faaliyet sahipleri, Doğaya Yeniden Kazanım Planı içerisinde yer alan taahhütlerini yerine getirememesi veya faaliyetini süreli veya süresiz olarak durdurması halinde İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne derhal haber vermekle yükümlüdürler.

Tebliğ Çıkarma Yetkisi

Madde 18 - Bakanlık yönetmeliğin uygulaması ile ilgili olarak ihtiyaç olması halinde tebliğ çıkartabilir.

Geçici Madde 1 - Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte ön işletme ve işletme izinlerini almış faaliyetler Doğaya Yeniden Kazanım Planını bir yıl içinde İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne vermekle yükümlüdür.

Yürürlük

Madde 19 - Bu yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 20 - Bu yönetmeliği Çevre ve Orman Bakanı yürütür.

Ek - DOĞAYA YENİDEN KAZANDIRMA PLANI FORMATI

A. Faaliyet Öncesi Mevcut Durum:

- Arazinin yeri
- Sahanın durumu
- Faaliyet sahası sınırlarını ve çevresini gösteren 1:10000 ölçekli topografik harita (çevre arazi kullanımlarını da içerecektir)
- Faaliyet sahasını ve doğaya yeniden kazandırılacak alanların, faaliyet sonrası kullanım senaryolarını gösteren 1:5000 ölçekli topografik harita
- 1:1000 ölçekli işletme haritası
- Jeolojik durum
- Hidrolojik ve hidrojeolojik özellikler
- Örtü tabakası durumu
- Üst ve alt toprak durumu
- Flora, fauna ve lokal endemik türlerin belirlenmesi
- Meteorolojik özellikler
- Arazi kullanımı ve altyapı durumu
- Kültürel, tarihi ve arkeolojik varlıkların durumu
- Sosyo-ekonomik durum
- Sahadaki ses ve gürültü seviyeleri
- Çevresel risk değerlendirmesi

B. Sağlık ve Güvenlik:

- İşletme sahasına girişin çit ve engellerle sınırlandırılması
- Atık havuzları ile ilgili alınacak güvenlik önlemleri
- Havuz atıklarının bertaraf edilmesi sırasında alınacak güvenlik önlemleri

- Şevler ve yüksek duvarlarla ilgili alınacak güvenlik önlemleri
- Hendek, ocak çukurları, yeraltı ocağı girişleri, tasman çukurları, döküm harmanları, pasalar, atık sahaları, depolama alanları, vb. gibi yerlerle ilgili alınacak güvenlik önlemleri
- Binalarla ilgili alınacak güvenlik önlemleri

C. Faaliyet Sahasının Yeniden Düzenlenmesi:

Taşocağı, madencilik işletmeciliği, arazide yapılan diğer kazılar, dökümler ve doğaya bırakılan atıklar sonucunda bozulan doğal yapının doğaya yeniden kazandırılması sırasında Yönetmeliğin 8. Maddesinde belirtilen aşamalar izlenir.

- Korunması gereken üst toprak hakkında niteliksel ve niceliksel bilgiler, verimli üst toprağın kaybını en aza indirecek sıyırma teknikleri ve seçilen sıyırma tekniği, malzemenin taşınması, geçici olarak depolanması ve saklanması.
- Yaratılan boşlukların ve kazı alanlarının yeniden doldurulması ve tesviyesi.
- Örtü ve atık yığınları, döküm harmanları, pasalar, atık sahaları ve depolama alanlarının tesviyesi (düzeltilmesi).
- Bozulan topografyanın morfolojik özellikleri dikkate alınmalı ve jeolojik duraylılığının sağlanması
- Yeniden düzenlenen alanlara üst toprağın geri serilmesi
- Kazı boşluklarının suyla doldurulması halinde su kirliliğinin önlenmesi ve su kalitesinin korunması
- Dolgu yapılan alanlarda oluşan suyun denetimi
- Sahanın habitat oluşumuna uygun olarak hazırlanması

D. Arazinin Duraylılığının Sağlanması:

Fiziksel Jeolojik Duraylılık

- Şev duraylılığı (döküm harmanlarının ve pasa yığınlarının eğimleri ile, taşocağı ve madencilik yapılmış alanlardaki şev açılarının belirlenmesi, şevlerin ve yüksek duvarların, kaya düşmesi tehlikesi taşıyan blokların duraylılığının sağlanması)
- Erozyon ve sedimantasyon kontrolü
- Tasman kontrolü

Kimyasal Duraylılık

- Asitli su drenajı olasılığının belirlenmesi, oluşumunun önlenmesi ve kontrolü için yapılan çalışmalar
- Tehlikeli ve zararlı maddelerden arıtma ve nötrleştirme çalışmaları

Biyolojik Duraylılık

- Minimal biyolojik iyileştirme
- Kapsamlı biyolojik iyileştirme

E. Su Ve Hava Yönetimi:

Faaliyet alanlarında;

- Akiferler, yer altı suyu akış yönü, filtrasyon parametreleri, yer altı ve yerüstü su kirlilik durumu ve diğer hidrojeolojik veriler

- Taşkın ve yamaç sellenmesi durumu
- Atıksuyun arıtılması, yüzey sularının kontrolü ve yeraltı sularının drenajı.
- Atık havuzlarının yönetimi (yükli çözelti, ara çözelti ve aşırı yağış taşkın havuzlarının doğaya kazandırılması)
- Dere yatak ve kıyıları ile doğal su akıntılarının düzenlenmesi
- Yüzey ve yeraltı sularının kirliliğe karşı korunması
- Katı, sıvı ve gaz atıkların bertarafının tasarımı

F. Peyzaj Çalışmaları:

-Estetik görünümün, halkın yerleşim bölgelerine ve doğal alanlara etkisinin belirlenmesi

G. Faaliyet Sahalarının İyileştirilmesi

Bozulan Tüm Alanların (Endemik Türlerin Çoğalmasını Ve Doğal Seçimi Teşvik Etme Amacıyla) Geleceğe Dönük Kullanım Planlaması Çerçevesinde Yeniden Bitkilendirilmesi:

- Arazinin bitkilendirme için hazırlanması
- Öncü bitkilerin tanımı ve türlerin seçimi metotları ve bunların etkilerinin incelenmesi
- Fidelerin yetiştirilmesi
- Malçlama
- Gübreleme
- Bitkilerin nakli
- Tohum ekme ve fidan dikme
- Ağaçlandırma
- Zararlı ot kontrolü için gereken önlemlerin alınması

H. Faaliyet alanlarının kapatılması ve terk edilmesi:

Kirlenmiş alanların temizlenmesi

- Binaların yıkımı ve temel betonlarının sökülmesi
- Ekipmanların sökülmesi ve kaldırılması
- Altyapı sökülmesi ve temizliği (yollar, enerji ve boru hatları, demiryolları servis ve depolama alanlarının kaldırılması)
- Atıkların ve artıkların bertarafı
- Proje sınırını çizen engellerin kaldırılması

I. İzleme ve Denetim:

- Faaliyet alanları ve çevresindeki toprak, su, hava veya diğer ortamlarda meydana gelebilecek kirliliklerin ve jeolojik duraylılığın ölçümü için uygulama programının hazırlanması.
- ÇYP kapsamında, hangi parametrelerin hangi aletlerle ve nasıl ölçüleceğinin belirlenmesi
- Ölçümlerin hangi kuruluş tarafından hangi sıklıkta yapılacağını belirlenmesi
- Ölçüm sonuçlarıyla ilgili veritabanı oluşturulması
- Ölçümlerin değerlendirilerek ve sınır değerleri ile karşılaştırılarak raporlanması
- İzleme faaliyetlerinin denetiminin yapılması

İ.Diğer Hususlar

Doğaya yeniden kazandırma planı çerçevesinde yapılacak çalışmalar için termin planı hazırlanması.

- Doğaya yeniden kazandırılmış arazilerin kullanıcıları için öneriler
- Doğaya yeniden kazandırılmış arazilerin gelecekteki kullanımları için satışı, dağıtılması usullerinin araştırılması

J. Doğaya Yeniden Kazanım Planı Uygulama Takvimi